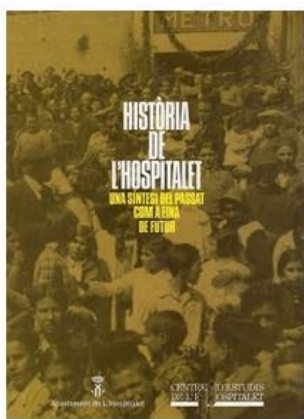

Història de l'Hospitalet: una síntesi del passat com a eina de futur / dir. Joan Camós i Carles Santacana. L'Hospitalet de Llobregat: CEL'H ; Ajuntament, 1997. 247 p. ISBN 84-7826-821-9.

Sumari.

Introducció. Pensant en el futur / Grup d'Història del Centre d'Estudis de l'Hospitalet.

El medi físic / Antoni Domínguez.

Prehistòria i història antiga / Josep Maria Solias.

L'edat mitjana / Montserrat Cabré, Agustín Castellanos, Francesc Descarrega.

L'edat moderna / Isabel Alarcón, Marta de Planell, Conxi López, Carmen Rodríguez.

El segle XIX / Manuel Domínguez, Marcel Poblet.

El segle XX / Joan Camós, Josep Ribas, Carles Santacana.

Epíleg (1983-1990).

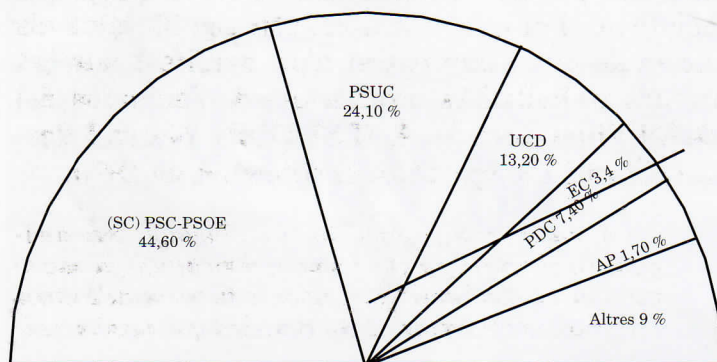
Bibliografia | Fonts arxivístiques | Índex d'il·lustracions, taules, mapes i gràfics.

TAULA 55
ELECCIONS LEGISLATIVES DEL 15 DE JUNY DE 1977

Partits	Nombre de vots	Percentatge
PSC-PSOE	67.423	44,6
PSUC	36.521	24,1
UCD	19.974	13,2
PDC	7.960	5,3
EC (ERC-PTE)	5.151	3,4
UCDCC	3.346	2,2
AP	2.622	1,7
PSP	1.970	1,3
FUT	577	0,4
CUPS	542	0,3
Vots vàlids	151.085	79,23%
Abstenció	37.030	19,47%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del CIM (Ajuntament de l'Hospitalet).

TAULA 56
ELECCIONS LEGISLATIVES DEL 15 DE JUNY DE 1977
A L'HOSPITALET

Font: Elaboració pròpia.

Formacions polítiques que fins aleshores havien estat gairebé mancades de protagonisme, com és el cas del PSC-PSOE, començaren a tenir una presència creixent a l'Hospitalet. Aquest creixement, però, sovint no va anar acompanyat d'una maduresa fruit de les experiències anteriors, com és el cas del PSUC, aquest va ser probablement un dels factors que més van influir en el fet que durant uns mesos —i en certa mesura fins a les eleccions municipals de 1979—, l'esquerra extraparlamentària encara jugués un paper protagonista en la vida política i social de la ciutat.

Així, doncs, no hi havia cap obstacle perquè el conjunt de forces polítiques i socials de l'Hospitalet pogués convocar pel 10 de setembre una manifestació amb motiu de la diada nacional, a tall de preludi de la que s'havia de celebrar l'endemà a Bar-

celona i que aplegaria un milió de manifestants. Aquesta manifestació va tenir l'origen a l'església de Santa Eulàlia, i per la carretera arribà a la plaça de l'ajuntament. Anava encapçalada per dirigents i representants locals de les forces polítiques i socials, que enarboraven una gran senyera quadribarrada amb la inscripció de la frase del President Lluís Companys «Tornarem a lluitar, tornarem a sofrir, tornarem a vèncer». És de destacar també la munió de pancartes i consignes que anaven des de la reivindicació de l'estatut d'autonomia i les institucions de govern, fins a solucions per a les empreses en crisi. Un cop arribada al punt final, Jesús Vila, del PSUC, en nom del conjunt de convocants de l'acte, va llegir un comunicat, davant d'una plaça plena de gom a gom. Aquest va ser, probablement, el primer i darrer acte unitari d'aquestes proporcions a l'Hospitalet. La fragilitat de l'acció unitària, per les raons ja exposades, va anar augmentant progressivament. Tan sols als alguns sectors de l'esquerra conservaren una certa capacitat reivindicativa en qüestions puntuals, com és el cas de la crida a no pagar la taxa d'escombraries o l'eradicació d'indústries tòxiques i perilloses del centre de la ciutat, com la Farga o la Cardoner.

EL SINDICALISME I LA TRANSICIÓ

La dècada del 1970 pot dividir-se en dues etapes ben diferenciades pel que fa al desenvolupament del moviment obrer a l'Hospitalet. Una primera etapa, de 1970 a 1977, i una de posterior fins al 1981. L'any 1976 marca el punt d'inflexió en la corba diferenciadora de les dues fases.

A principis del decenni començaren a deixar-se sentir els primers símptomes de la crisi econòmica que afecta estructuralment el sistema capitalista mundial. A l'estat espanyol minvava el creixement dels sectors secundari i terciari, i paral·lelament, la fins aleshores creixent demanda en el mercat de treball va rebre una forta sotragada en invertir-se la tendència. A més, el règim franquista va sofrir un cop fort i hom parlava de l'inici del seu afebliment davant les mobilitzacions i el ressò internacional, que aconseguiren d'aturar les sis condemnes a mort imposades als patriotes bascs d'ETA en el procés de Burgos, el desembre de 1970.

Si hem de fer cas a les dades subministrades pel delegat sindical comarcal Arturo de Sangenis, en el seu informe datat el 17 de març de 1971, la crisi i l'atur encara no eren alarmants en aquestes dates a l'Hospitalet, d'acord amb la taula número 57.

TAULA 57
L'ATUR A L'HOSPITALET

Atur enregistrat	Indústria	Construcció	Serveis	Total
Març 1970	398	108	69	575
Març 1971	469	165	132	766
<i>Atur estimat</i>				
Març 1970	150	23	12	185
Març 1971	180	24	10	184

Font: Elaboració pròpia a partir de l'informe trimestral 3/71
Secretaria CNS, Arxiu de Cervera, Lligall 3.593.

Amb aquest rerefons sociopolític, el 1971, la CNS convocà noves eleccions sindicals, que generaren polèmica al si de CCOO pel que fa a la seva participació o a la seva abstenció. Aquestes diferències estratègiques protagonitzades per les distintes tendències no van tenir un especial ressò a l'Hospitalet, on hi havia un clar predomini del PSUC i on es va prendre l'opció d'acudir a la convocatòria electoral. Un dels arguments tàctics en favor de la participació en aquests comicis va ser la disponibilitat d'hores laborals per als enllaços sindicals, la utilització dels locals de la CNS i les minvades garanties sindicals.

Durant aquesta etapa, diversos dirigents accediren —i alguns es consolidaren— a l'estructura no jeràrquica del sindicat vertical. Tomás Martínez va ser escollit President de la Unió de Treballadors i Tècnics del Metall, Antonio Ruiz dirigí la UTT de la Construcció i Vicenç Ventura la UTT de Químiques. També a nivell d'empresa hi trobem persones

significades, dirigents o futurs dirigents, en els jurats d'empresa. Antoni Ramon a SATE, Joan Cornet a Fundiciones Gil, Isabel Gallardo a INDO, Ramon Fernández Jurado a PETRAM, i d'altres.

Conflictitivitat i repressió

L'extensió de la conflictivitat i el seu augment quantitatiu van posar en evidència els dirigents obrers, que es veieren forçats a sortir de la clandestinitat i, conseqüentment, van ser sotmesos a una doble repressió, la patronal i la policial. Aquesta acció repressiva va ser una constant, que obligà a alguns a amagar-se, que alhora va repercutir de forma negativa en l'organització i el desenvolupament del moviment obrer. Un dels dirigents locals de CCOO, el ja esmentat Jaume Valls, en el període que va des de 1968 a 1974, va ser detingut en cinc ocasions, en tres de les quals va ser reclòs a la presó Model.⁴²

Pel que fa a la repressió patronal, aquesta se centrà fonamentalment en els dirigents, sovint espontanis, per tal de tallar de soca-rel el que ja era inevitable. Pel que fa a això, són significatius els paràgrafs que s'han extret d'un manifest adreçat per dos treballadors acomiadats de l'empresa del metall Villanueva, S. A. (FEUDOR), Manuel Rosna i Gabriel Castro, datat el setembre de 1970:

«Compañeras y compañeros de Feudor. Nos dirigimos a vosotros por escrito porque es difícil ya que lo podemos hacer oralmente. Ante todo os agradecemos las pruebas concretas de solidaridad que habéis teni-

TAULA 58
NEGOCIACIÓ CONVENIS COL·LECTIUS A L'HOSPITALET
PERÍODE: 4T TRIMESTRE DE 1976 - 1 OCTUBRE A 31 SETEMBRE

Empresa	RAM	Cens laboral	Situació conveni
DVP, Dautenberg Vives i Puig SA	Metall	127	Ruptura negociació. Decisió arbitral
Altos Hornos de Catalunya (la Farga)	Metall	431	Revisió. Ruptura de negociació
Cía. Anònima TMB	Metall	109	Revisió. Signat en 1 fase
REFRACSA	Metall	67	Revisió. Signat en 1 fase
Autos Florida SA	Transports	183	Revisió. Ruptura i decisió arbitral
Burguete SA	Metall	109	Signatura en 1 fase
Cooperativa Usuarios Serv. Público			
Limpieza Domiciliaria de Barcelona	Act. Diverses	47	Revisió. Ruptura i decisió arbitral
Cahue Industrial SA (Vanguard)	Metall	1.648	Revisió. Pròrroga conveni anterior
TEMSA	Metall	66	Revisió. Deliberacions en curs
Leonardo Rivete SA	Fusta	105	Revisió. Signat en 1 fase
Oliveras SA	Transport	103	Revisió. Deliberacions en curs
M. Iñesta SA	Pell	224	Revisió. Signat en 1 fase
Grup INDO	Vidre	1.028	Revisió. Signat en 1 fase
Indo internacional SA	Vidre	394	Primer conveni. Signat en 1 fase

Font: Quadre elaboració pròpia. Dades: Informe Secretari Comarcal CNJ. Luís Ma., Oms, Arxiu de Cervera, Lligall 3.593.

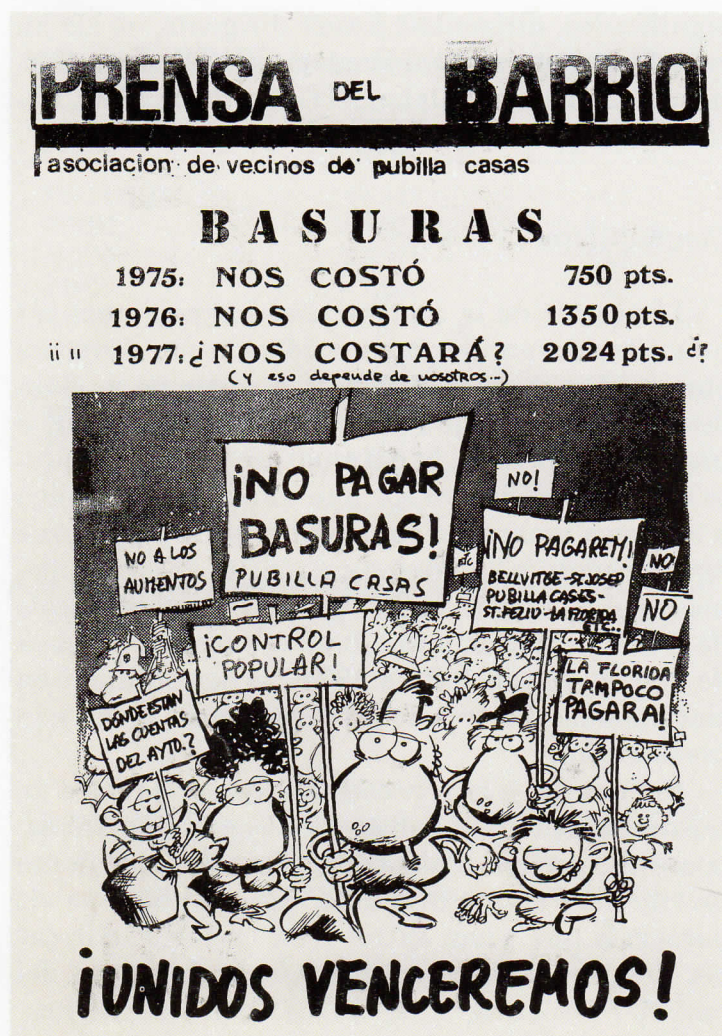

FOTO 201. AAVV de Pubilla Casas. El moviment ciutadà desencadenat per les AAVV posava en qüestió constantment les decisions municipals. La lluita del rebut de les escombraries fou de les més importants.

CEL'H.

do con nosotros dos. Todos sabemos lo difícil que es conseguir un paro en este país, donde esto está prohibido y castigado. Sin embargo, habéis parado 12 horas para forzar a la empresa a readmitirnos [...] lo que cuenta son los pasos que hemos dado colectivamente, todos nosotros, trabajadores de Feudor, en la lucha contra la explotación a la que estamos sometidos. [...] se ha perdido el miedo que el viejo y sus lacayos nos inspiraban. [...] hemos recuperado nuestro sentido de la dignidad de trabajadores. [...] el espíritu de lucha que hemos mantenido en todo momento, especialmente el sábado cuando no hemos cedido ni ante las amenazas de que nos iban a meter en la cárcel. [...] desde que existen las fábricas y desde que existen los obreros, la historia de las conquistas de la clase obrera (jornada de ocho horas, derecho a tener sindicatos, seguridad social...) es una historia de lucha escrita con la sangre y la libertad de millones de trabajadores...»⁴³

La conflictivitat laboral va seguir una corba ascendent, paral·lela al ritme de la crisi econòmica, i va adquirir una major virulència arran de la negociació de convenis col·lectius, la qual cosa queda re-

TAULA 59

DECLARACIÓ DE CONFLICTE COL·LECTIU (1971-1976)

Data	Empresa	Ram
Gener 1971	Villanueva SA (Feudor)	Metall
Juny 1972	Vidrio decorado SA	Vidre i cer
Juny 1972	Confecciones reunidas SA	Tèxtil
Juliol 1972	Godo i Trias SA	Tèxtil
Juliol 1972	Burguete SA	Metall
Febrer 1972	D.V.P. SA	Metall
Novem. 1972	Industrias Plásticas Iberia SA	Químiques
Gener 1973	Oliveras SA	Transports
Febrer 1973	Cia. Anónima TMB	Metall
Juny 1973	Fiesta SA	Alimentació
Juny 1973	Gincar SA	Metall
Octubre 1973	Circuitos españoles de apoyo SA	Act. diver
Abril 1974	Skreibson Radio SA	Metall
Octubre 1974	Inquimenosa SA	Metall
Abril 1975	Magefesa SA	Metall
Agost 1975	Bebidas Americanas SAE (Pepsi-Cola)	Aliment.
Agost 1975	Petram SA	Fusta
Setemb. 1975	Fundición y Talleres Samper SA	Metall
Desembre 1975	Interfesa SA	Metall
Gener 1976	Agrupació de Flequers	Alimentació
Març 1976	Ramon Julia Sans	Metall
Maig 1976	Institución Escolar Alegre	Ensenyament
Maig 1976	Nacromer SA	Químiques
Maig 1976	Auxiliar Tèxtil Algodonera SA	Tèxtil
Juny 1976	Vinos Casanova SA	Alimentació
Juliol 1976	Camil Codina Casellas	Metall
Agost 1976	Juan José Mas Quilez	Metall
Agost 1976	Adela Guerrero	Metall
Agost 1976	Idearte SA	Metall
Setembre 1976	Codielsa	Metall
Octubre 1976	Pedro Rovira SA	Alimentació
Octubre 1976	Baco Vin SA	Alimentació
Novembre 1976	Moldes prefabricados VAP SA	Metall
Novembre 1976	Manuf. Armazones y gafas SA (INDO)	Metall
Novembre 1976	Gregorio Bullon Zorrilla	Construcció
Desembre 1976	Cabanol Cavi SA	Metall
Desembre 1976	Almacenes generales Gran Via SA	Tèxtil
Desembre 1976	Hilados de Yute SA	Tèxtil
Desembre 1976	Tejidos especiales Alfombras SA	Tèxtil
Desembre 1976	Cahue Industrial SA (Vanguard)	Metall

Font: Elaboració pròpia. Arxiu de Cervera AISS, lligalls 3.489, 3.490 i 3.593.

flectida parcialment a la taula 58, referit això únicament al quart trimestre de 1976.

Un altre tipus de conflictivitat, no vinculada necessàriament a la negociació col·lectiva, és la tipificada legalment com a conflicte col·lectiu. Les dades enregistrades per la Delegació Local de la CNS poden mesurar-se en la taula 59. Cal assenyalar que aquestes són indicatives i no recullen en la seva totalitat ni extensió les mobilitzacions de caràcter reivindicatiu, encara que són prou eloqüents.

Malgrat la creixent participació en el moviment obrer, aquesta encara era desigual i oscil·lant. És a

FOTO 202: AAVV Can Serra. Enfront del Sindicat Vertical CNS, el sindicalisme, encara il·legal, exigia, al final del franquisme, el seu reconeixement.
CEL'H.

partir de 1975, l'any de la mort del general Franco, que el moviment obrer a l'Hospitalet aconseguí d'entrar en una dinàmica d'una força i una cohesió òptimes. Així, a la parròquia de Sant Ramon Nonat es va constituir un secretariat local de CCOO, fruit d'una prèvia organització de les branques de producció.

El sindicalisme de classe encara era il·legal, i el sindicalisme oficial passava pel sindical vertical. Però la realitat i l'evidència de l'existència de CCOO i, en aquells moments, també de la CNT, era de domini públic en el món del treball. Aquesta realitat desbordava l'estructura jeràrquica de la delegació de la CNS, els dirigents de la qual es van veure incapacitats per a impedir l'ús de les seves instal·lacions com a plataforma de llançament de les noves opcions sindicals. A finals d'aquell any, a CCOO es constituïren diversos secretariats, coincidint amb els rams amb major nombre d'adherits.

No és per cap oblit de les altres formacions sindicals, que ens hem referit gairebé en exclusiva a CCOO. És un fet que durant aquest temps el moviment obrer a l'Hospitalet s'identificà globalment amb aquesta organització. Fins i tot en el moment

Sábado, 24 de mayo de 1975, tarde, a las 8

Charla-Coloquio sobre

"La situación laboral hoy, II"

Las Elecciones Sindicales

- Aspectos jurídicos
- Los enlaces y jurados
- El sindicato (U.T.T., etc.)

en el

CENTRO SOCIAL "LA FLORIDA"

Ingeniero Moncunill, 96 - HOSPITALET

Cochs - Cros, 53

FOTO 203: Eleccions sindicals l'any 1975. L'any de la mort de Franco fou el de l'exteriorització dels drets sindicals, en aquell moment representats per les clandestines CCOO.
CEL'H.

FOTO 204: Treballadores de l'empresa Indo. La reconversió industrial dels últims anys ha portat a reestructuracions i acomiadaments que s'han fet sentir greument a l'Hospitalet.
Arxiu Històric de Santa Eulàlia.

de la legalització dels sindicats, el 1977, aquesta Central va tenir una presència hegemònica, disputada de lluny per la CNT, la USO i la UGT.

El 12 de juny de 1976 es van produir uns fets que constituïren una prova de foc decisiva per a la definitiva presència pública del sindicalisme, encara il·legal. Les centrals CCOO, UGT, USO, CNT i SOC convocaren a Catalunya, en coordinació amb tot l'Estat espanyol, una vaga general que representava un acarament de la classe obrera organitzada, en contra de la política econòmica i restrictiva del govern d'Adolfo Suárez en l'etapa de la transició. La vaga afectà 431.477 treballadors, que representaven el 30,80 per cent de la població activa de Catalunya. A l'Hospitalet la vaga va registrar una nodrida participació. Un dirigent de CCOO afirmava que aquesta vaga suposava el començament d'una nova fase dins del moviment obrer.⁴⁴ La construcció enregistrà una participació del 90 per cent, el metall i les arts gràfiques el 70 per cent, alhora que la pràctica totalitat de les botigues de Bellvitge, per la proximitat a la zona industrial de la carretera del Mig, varen romandre tancades. Un gran nombre d'escolars no van assistir a classe, per la participació majoritària dels mestres en la vaga.

El moviment obrer havia arribat a l'Hospitalet al cim de la seva capacitat de convocatòria. El pes de la preparació i l'execució de la vaga havia anat a càrrec de CCOO, però no exclusivament. La CNT i la USO hi havien abocat també la seva valuosa aportació. El fenomen de la pluralitat sindical a l'Hospitalet va tenir la gènesi en aquesta jornada i en les expectatives de canvi que això suposava en el terreny sindical.

A la darrerria de 1976, es van obrir els locals de la CNT al carrer Sant Roc, seu de la federació local, que ja existia uns mesos abans. La Federació agrupà els sindicats locals del metall, el tèxtil, la construcció, la fusta i el vidre. Més tard s'hi afegiren les arts gràfiques, la sanitat, la banca i el comerç. L'entitat comptava també amb una assessoria jurídica.⁴⁵

CCOO abandonà un reduït local a l'avinguda de la Fabregada i en va obrir un de més gran al mateix carrer. Poc temps després, a finals del 1977, CCOO comptava amb dos locals més, un al carrer Pau Sans, al barri de Sant Josep, i un altre al carrer de les Aigües, al barri de Pubilla Casas. La central tenia una organització local a tots els rams de la producció i disposava d'una assessoria jurídica i econòmica pròpia.

La UGT es retardà en l'obertura dels seus locals al carrer Amadeu Torner, inaugurats a finals de 1977. La USO va constituir la seva federació local a principis de 1977, amb l'obertura d'un local al

carrer de Provença núm. 32, que va romandre obert fins a mitjan 1980. Comptava amb una organització local en els rams del metall, el tèxtil, la construcció, les arts gràfiques, l'alimentació, l'hosteleria, la fusta, les químiques i el comerç.⁴⁶ Altres sindicats de menor entitat eren la CSUT, que a mitjan 1978 s'establí al passatge Jansana, i el SU, que ho va fer en un local al Passatge Santiago de Compostela.

La legalització dels sindicats, posterior a la legalització dels partits polítics i a l'inici de l'etapa d'incipient democràcia a partir de juny de 1977, propicià una onada d'afiliació sindical massiva. La classe treballadora diposità la confiança en unes organitzacions que havien demostrat en la praxi diària una combativitat real i que representaven una resposta contundent i organitzada davant els efectes de la crisi econòmica, que, a grans trets, provocaven una constant pèrdua del poder adquisitiu i la destrucció de molts llocs de treball.

Però es crearen unes expectatives desproporcionades, com es podrà comprovar posteriorment, que atorgaren als sindicats unes atribucions i una força irreal, que hom pot explicar pels anys d'absència d'una cultura sindical. S'esperava que el model democràtic que s'estava encetant a les institucions públiques fos mecànicament aplicat al si de les empreses. El fenomen d'afiliació sindical va prendre a l'Hospitalet unes proporcions considerables, que es reflecteixen a la taula següent:

TAULA 60
AFILIACIÓ SINDICAL A L'HOSPITALET (1978)

<i>Sindicats</i>	<i>Nombre d'afiliats</i>	<i>% sobre el total d'afil.</i>	<i>% sobre la poblac. activa</i>
CCOO	22.000	64,31	35,13
UGT	8.000	23,40	13,78
CNT	3.000	8,78	4,79
USO	600	1,75	0,96
CSUT	400	1,16	0,64
SU	200	0,60	0,31
	34.200	100,00	54,61

Font: Elaboració pròpia extreta de diverses fonts.

Les xifres absolutes d'afiliació s'han arrodonit, ja que no sempre han estat comprovades documentalment. Les de CCOO han estat extretes de l'arxiu de la unió local. Les de la UGT, la CNT i la USO han estat recollides en manifestacions verbals o escrites, no comprovades. I les de CSUT i SU són estimacions coincidents entre diversos consultats.

L'afiliació massiva comportava alhora un reforç de l'organització interna dels sindicats, que s'apressaren a superar la provisionalitat tot dotant-se

dels òrgans de direcció adients per a fer front amb èxit a l'etapa que s'anava perfilant.

En aquest sentit, CCOO celebrà, el 27 i 28 de juny de 1978, la I Conferència de la Unió Local, a l'institut de batxillerat de Can Serra. Durant dos dies es debateren les ponències que presentaren els secretaris de l'executiva provisional i foren escollits els òrgans de direcció local, el consell, l'executiva i el secretariat.⁴⁷

CCOO va aprovar, el 1978, un pressupost de 634.698 pesetes, les partides del qual es distribuïren en alliberats, administració, neteja, lloguers, propaganda, formació, gabinet jurídic i amortització.⁴⁸ La UGT, amb un cert retard respecte a CCOO, USO i CNT, abandonà els locals del carrer Amadeu Torner, i s'instal·là al local més cèntric de la rambla de la Marina-Provença. El secretari local n'era Juan Ignacio Pujana, que seria succeït per José Hernández, quan el primer accedís a l'alcaldia de la ciutat. En aquesta última etapa ocupà la secretaria d'organització Fernando Parrilla.

USO no acabà de consolidar-se, tal com explica

Paco Giménez,⁴⁹ ja que els seus dirigents eren persones que treballaven a l'Hospitalet, però que no hi vivien ni hi tenien cap vinculació. Es tractava de gent com Manuel Andreu, Paquita Blanco i Paco Manzano, les persones més representatives de la direcció local.

La CSUT, procedent d'una escisió de CCOO i patrocinada pel PTE, va tenir una presència efímera, així com el SU, propiciat per l'ORT, i amb una certa influència durant algun temps en sectors del metall on formaren un bloc cohesionat. Els seus dirigents locals eren Teodoro Pérez i Manuel Rivero.

A la nostra ciutat es donà una situació que, fruit de la manca d'orientacions clares i de la incertesa dels esdeveniments a curt termini, va conduir a fer creure que s'havia entrat en una fase de canvi qualitatiu real, favorable als interessos dels treballadors pel que fa a les relacions laborals. Certs esdeveniments dels primers moments així ho feien pensar: alguns empresaris cediren davant situacions de conflicte, amb la simple visita intimidadora de dirigents sindicals locals, sense la intervenció de cap acció de masses.

TAULA 61

ELECCIONS SINDICALS A L'HOSPITALET

QUADRE COMPARATIU DELS RESULTATS DE LES CONVOCATÒRIES DE 1977-78 I 1981-82

Ram de prod.	N.º empreses		Cens electoral		N.º delegats		CCOO		UGT		USO		CN./T		No afil.		Altres	
	1978	1982	1978	1982	1978	1982	1978	1982	1978	1982	1978	1982	1978	1982	1978	1982	1978	1982
Activ divers.	23	17	469	1.268	36	62	36	43	-	4	-	6	-	-	-	5	-	4
Alimentació	24	31	962	1.041	71	70	26	24	35	40	4	-	1	-	5	6	-	-
Banca	2	1	79	66	5	5	5	1	1	-	-	-	-	-	-	4	-	-
Comerç	5	6	262	662	21	32	8	4	7	15	-	-	-	-	6	13	-	-
Construcció	17	5	426	180	33	14	32	11	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-
Ensenyament	-	1	-	42	-	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-
Energia, aigua	2	2	194	1.539	18	16	16	10	-	2	-	-	-	-	2	4	-	-
Espectacles	-	5	-	39	-	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Hosteleria	1	3	108	89	9	7	5	6	1	1	-	-	-	-	3	-	-	-
Fusta	21	18	695	322	49	24	43	7	3	9	-	-	-	-	3	5	-	3
Metall	127	124	7.559	4.819	414	282	292	113	79	94	3	6	-	-	25	62	13	7
Arts gràfiques	18	22	1.039	1.592	64	73	35	24	22	25	-	1	1	-	6	16	-	7
Química	46	48	2.236	2.812	162	147	110	66	17	47	-	-	2	-	28	34	5	-
Assegurances	1	1	49	9	1	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Transports	12	9	568	464	40	31	38	7	2	23	-	-	-	-	-	1	-	-
Tèxtil	16	11	1.411	397	85	25	63	17	9	7	1	-	4	-	4	1	4	-
Vidre i ceràm.	16	-	979	-	64	-	57	-	2	-	-	-	-	-	5	-	-	-
Neteja	3	-	385	-	27	-	23	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pell	3	-	354	-	19	-	8	-	8	-	-	-	1	-	2	-	-	-
Sanitat (1)	1	-	3.378	-	39	-	19	-	4	-	-	-	-	-	16	-	-	-
Totals xifres absolutes							817	334	194	272	8	13	9	-	105	153	22(2)	25
Totals xifres relatives							70,7%	42%	16,1%	34,1%	0,7%	1,0%	0,8%	-	9,0%	19,1%	1,9%	3,1%

(1) El cens de Sanitat corresponent a l'any 1978 fa referència a l'Hospital de Bellvitge de l'I.C.S., que a l'any 1982 convoca eleccions en un altre període.

(2) Els 22 delegats eren de la desapareguda CSUT

Font: Elaboració pròpia amb fonts de l'arxiu de CCOO.

Aquestes situacions van durar poc. Simultàniament a l'auge d'afiliació, la patronal, seguint l'exemple i les consignes del Foment del Treball Nacional i la CEOE, s'organitzà i reforçà les seves posicions, i assolí un grau òptim de coherència i enfortiment davant la pressió dels sindicats. La combinació d'ambdós elements, una força qualitativa i quantitativa dels sindicats i l'organització de la patronal, reforçà una nova estratègia del sindicalisme, que basà la seva acció en la negociació.

Juan Ignacio Pujana, secretari local de la UGT, actuant com a únic delegat de l'Hospitalet al XXXI Congrés del sindicat, celebrat del 25 al 28 de juny de 1978, es manifestava en aquests termes: «...Durante estos dos años hemos pasado de un sindicalismo de respuesta a un sindicalismo que combina la presión y la acción de masas con la negociación...»⁵⁰ Aquesta dinàmica de negociació, a més de la força quantitativa proporcionada pels volums d'afiliació, compta amb el reforçament i la consolidació conjuntural del sindicalisme, amb motiu de les primeres eleccions sindicals de la nova etapa democràtica. A l'Hospitalet el procés electoral s'inicià els darrers mesos de 1977 i es va cloure al començament de 1978. Es reiterà la capacitat de convocatòria dels sindicats i es consolidà l'hegemonia de CCOO, seguida a força distància de la UGT. La resta de sindicats tendiren a assolir només una posició testimonial.

D'aquesta confrontació cal excloure la CNT per la seva postura de no participació, que va ser seguida majoritàriament —encara que no absolutament— pels seus afiliats.

En la següent confrontació sindical, en les eleccions del 1981-1982, els comportaments ja no van ser els mateixos. D'una banda, s'escurçaren les distàncies entre CCOO i UGT, i, de l'altra, desaparegueren pràcticament la resta de centrals de l'escena sindical de l'Hospitalet. Pel que fa a la capacitat de negociació, aquesta s'intentà posar a prova, no tan sols davant la patronal, sinó també davant dels poders públics, tant a nivell estatal, com municipal, ambdós controlats aleshores per la UCD.

La reivindicació —avui encara no resolta a causa de la seva complexitat administrativa— de la devolució del patrimoni sindical es trasllada en l'àmbit local en la pretensió del traspàs dels immobles de l'anterior organització sindical verticalista, que en l'etapa de transició han passat a dependre de l'AISS, organisme vinculat a la presidència del govern.

Les manifestacions, els actes públics i l'ocupació de locals van formar part de l'acció sindical enfront de la institució municipal. Aquest va ser un excel·lent camp d'assaig precursor de l'acció propagandística per les eleccions municipals que havien

de tenir lloc el març de 1979, de les quals serien beneficiàries les forces polítiques hegemòniques al si dels sindicats majoritaris, el PSC-PSOE i el PSUC.

Crisi econòmica i mobilitzacions

A la darrereria de 1978, la tendència en l'increment de l'afiliació sindical començà a invertir-se. S'obrí un procés de desafiliació motivat per causes que han estat tractades abastament i que no eren pròpies ni exclusives de l'Hospitalet, sinó que afectaven l'àmbit sindical de tot l'estat.

Entre aquestes causes, fent-ne unes referències superficials, a tall de recordatori, podem assenyalar: en primer lloc, la frustració d'amplis sectors de la classe treballadora que esperaven obtenir unes contrapartides ostensibles amb l'afiliació, fruit de la contenció imposada per l'anterior període de manca de llibertat sindical, i, en segon terme, la inexistència —conseqüència del fet anterior— d'una cultura sindical que contrastava amb la praxi

FOTO 205: CCOO. El sector del metall fou dels més actius. En la fotografia, es distingeixen els sindicalistes Tomás Martínez i Joan Cornet.
CEL'H.

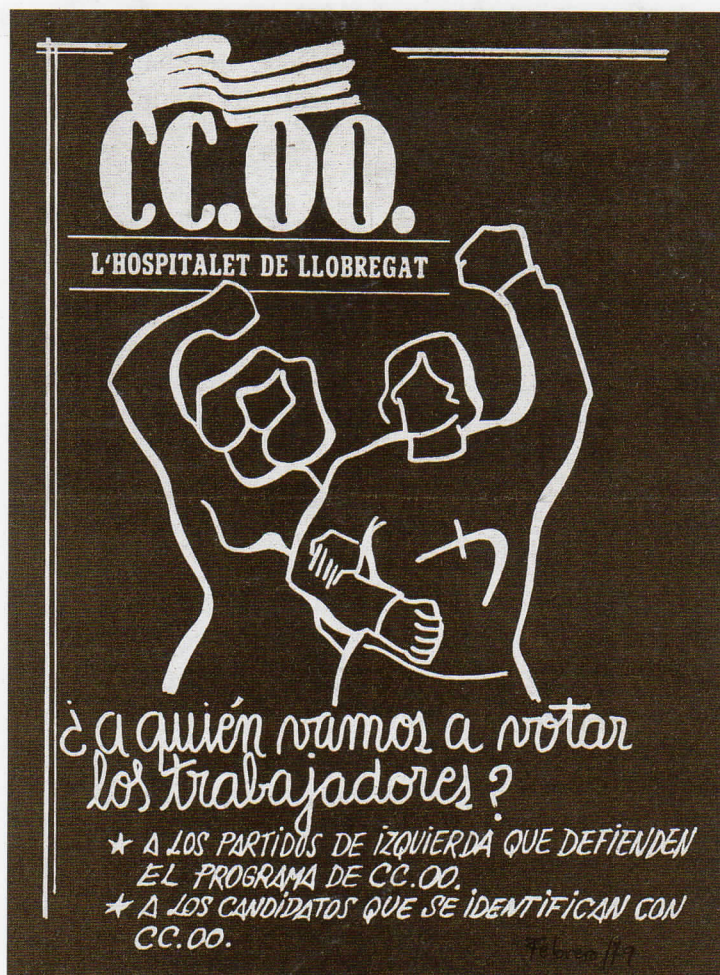

FOTO 206: Primeres eleccions municipals. Les primeres eleccions municipals, a l'abril de 1979, mobilitzaren tota la població, que votà globalment els dos partits d'esquerrres amb representació parlamentària, PSC-PSOE i PSUC, amb 12 i 11 regidors respectivament.
CEL'H.

quotidiana del sindicalisme en tots els països de democràcia formal, en especial de l'Europa occidental.

Els sindicats van abandonar les posicions d'atac frontal i van passar d'una acció de pressió radical a l'empresa i al carrer a una política de negociació, inclòs el pacte social, que va tenir el seu màxim exponent en els Pactes de la Moncloa. Cal recordar que els sindicats no hi participaren directament, però donaren suport als seus patrocinadors, el PCE/PSUC i el PSOE.

Com a conseqüència de tot això, un seguit de fracassos en les negociacions col·lectives, limitades en l'aspecte salarial pels sous límit i la desmobilització, van contribuir a l'acceleració de la crisi. Amb la crisi econòmica i la destrucció de llocs de treball, l'atur va prendre un ritme creixent i ningú no va ser capaç d'oferir una alternativa de sortida viable. Aquest fenomen crea als ambients laborals de la ciutat un profund clima d'inseguretat.

Una gran massa d'assalariats va adoptar com-

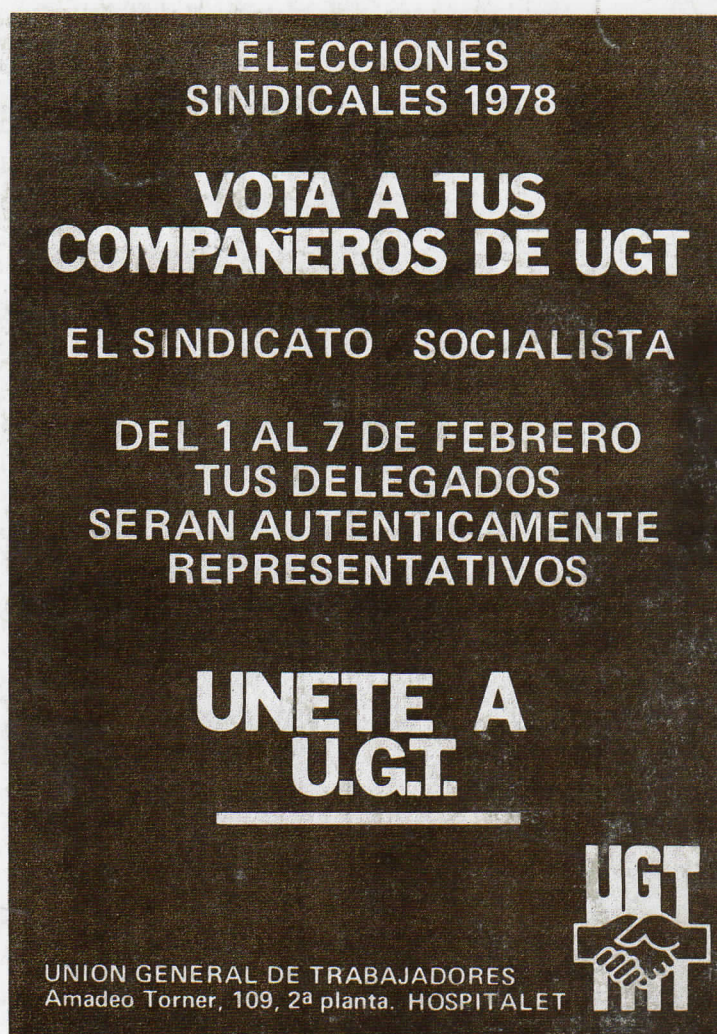

FOTO 207: UGT a les primeres eleccions sindicals. Les primeres eleccions sindicals se celebraren al llarg del 1977 i 1978 amb una important participació dels treballadors.
CEL'H.

portaments tendents a allò que considerava més adient per a la conservació del lloc de treball: es renuncià a qualsevol situació conflictiva que pogués distorsionar unes relacions laborals estables, o, per contra, s'arribà al conflicte radical quan la situació era del tot insalvable. A l'Hospitalet, tot observant dades d'afiliació de CCOO, podem copsar aquest fenomen de crisi de participació sindical.

TAULA 62

PROCÉS DE DESAFILIACIÓ SINDICAL
A CCOO DE L'HOSPITALET

Any	Nombre d'afiliats
1977	22.000
1978	13.000
1979	8.700
1980	6.200

Font: Arxiu UL CCOO de l'Hospitalet.

A partir de 1980, les taxes d'afiliació s'estabilit-

TAULA 63
EXPEDIENTS DE REGULACIÓ D'OcupACIÓ ENTRE
L'1 D'OCTUBRE I EL 31 DE DESEMBRE DE 1976

Empresa	Ram	Motiu	Cens	Afectats
COM-NOX SA	Metall	Trasllat a St. M. Barberà	15	15
José Fructuoso Diaz	Metall	Tancament	7	7
Fundiciones Llobregat	Metall	Trasllat a Gavà		—
José Delgado Fernández	Construcció	Tancament	17	17
Cartonajes Industriales SA	Arts gràfiques	Reducció plantilla	15	5
Laminados Aparicio SA	Metall	Trasllat a Barcelona		
Frasquerías Pedret SA	Vidre	Rescissió contractes	279	279
Coca-Desa	Fusta i suro	Tancament	5	5
Joan Paran Núñez	Construcció	Reducció plantilla	11	6
Fco. Martí Ortega	Construcció	Rescissió contractes	5	5
CEBACSA	Construcció	Rescissió contractes	48	46
INACALSA	Alimentació	Tancament	12	12
Cabañol-Cavi SA	Metall	Tancament 6 mesos	74	74
Clofer SA	Metall	Reducció plantilla	15	7
Miquel Miranda Jurado	Construcció	Rescissió contractes	5	5

Font: Elaboració pròpia. Informe secretaria CNS, 4t. trimestre 1976. Arxiu de Cervera, Lligall 3.593.

zen, i es mantenen amb poques variacions fins a l'actualitat.

Durant aquest període, a l'Hospitalet va tenir lloc un fenomen específic pel que fa a les mobilitzacions obreres: es produïren, malgrat els adversos ritmes de desafiliació. Aquestes accions s'inscrivien dins la categoria de les ja esmentades situacions insostenibles, i anaven adreçades a combatre dues variables de la situació de crisi. l'escalada d'expedients de regulació i tancament d'empreses, i l'atur que generaven.

A l'inici del període tractat, els expedients de regulació d'ocupació responien majoritàriament a causes endògenes de caire econòmicoadministratiu. El procés començava amb l'acolliment a la situació legal de suspensió de pagaments, i seguidament l'expedient de regulació d'ocupació.

Les dades recollides en la taula 63, referides únicament al quart trimestre de 1976, reflecteixen aquesta situació.

Algunes d'aquestes situacions depassaven l'àmbit de la crisi estructural i de sobreproducció, gene-

TAULA 64
EXPEDIENTS DE CRISI PRESENTATS
ENTRE GENER I SETEMBRE DE 1979

Nombre d'empreses	Ram de producció	Plantilla de treballadors	Treballadors afectats
23	Metal·lúrgic	883	430
2	Alimentació	33	25
13	Químiques	650	159
1	Ensenyament	4	4
2	Comerç	6	6
4	Tèxtil	158	158
7	Fusta	165	105
1	Sanitat	10	8
7	Gràfiques	96	65
2	Construcció	17	17
3	Vidre	46	46
1	Transport	1	1
66		2.069	1.024

Font: Elaboració pròpia. Assessoria econòmica CCOO, l'Hospitalet.

rant un seguit d'expedients fraudulents que menaren a un clima de conflictivitat permanent.

D'alguna forma, aquesta conflictivitat i les formes d'exterioritzar-la són indicadors del grau de combativitat i de fidelitat en l'acció sindical d'aquells que havien optat per romandre afiliats.

Prenent una mostra d'expedients de crisi durant els tres primers trimestres de 1979, podem confeigir la següent taula i establir diferències comparatives amb l'anterior

L'atur a la nostra ciutat començà a adquirir proporcions alarmants a mitjan anys setanta i, des d'aleshores, va seguir un ritme de creixement accelerat, que en termes relatius sobre la població activa representava, el 1975, el 3,7 per cent; el 17,2 el 1980, i el 25,3 per cent el 1983. Quantificar el fenomen de l'atur en relació amb la població activa fóra un exercici incomplet, si no hi incloguéssim els joves en edat laboral que encara no havien aconseguit la seva primera feina. Prenent ambdues variables, en termes absoluts, es pot analitzar l'atur a partir de la taula 65, segons dades obtingudes de l'INEM. Aquestes dades assenyalen l'atur enregistrat, per la qual cosa la seva fiabilitat és limitada.

Pel que fa a l'edat i al sexe dels aturats, la majoria corresponien al grup d'edats comprès entre els 25 i els 39 anys pels homes i per les dones, seguida pels que tenien menys de 19 anys, també per ambdós sexes.

A la limitada fiabilitat de les dades obtingudes, cal afegir-hi la variable de la mobilitat. Segons un estudi de Xavier Rosselló,⁵¹ hi va haver un flux de treballadors residents a l'Hospitalet que es desplaçaven diàriament a altres localitats. Segons da-

TAULA 65
ATURATS A L'HOSPITALET EL GENER DE 1984

Ram de producció	Nombre d'aturats
Agricultura i ramaderia	23
Extracció metàl·lica	1.088
Fabric. prod. metàl·lics	4.896
Indústries manufact. diverses	4.514
Construcció	3.958
Comerç i hostaleria	2.366
Transports	498
Serveis diversos	2.760
Joves sense treball anterior	7.991
TOTAL	28.080

Font: Elaboració pròpia, a partir dades de l'INEM, l'Hospitalet 1984.

des del 1981, d'aquests, 62.322 ho feien a Barcelona, 9.431 al Baix Llobregat i 3.059 a la resta de Catalunya. Cal interpretar, doncs, que no hi havia una correspondència entre la localització de llocs de treball, la població activa i l'atur, a l'Hospitalet.

Davant la qüestió de l'atur, els sindicats de l'Hospitalet van sofrir una dura prova de desgast. Durant aquest període, cap sindicat va tenir capacitat plena d'oferir i proposar alternatives que poguessin aportar solucions definitives i, quan ho van intentar, les institucions públiques no hi van ser prou receptives.

L'intent d'intervenció dels sindicats en aquests afers es va centrar fonamentalment en dos aspectes. D'una banda, reclamant una política d'ocupació comunitària, que per raons bàsicament pressupostàries no es va poder atendre satisfactòriament. L'altra mesura va ser el seguiment dels expedients de crisi i de les regulacions d'ocupació per part dels gabinets econòmics de CCOO i UGT, amb la realització d'auditories paral·leles.

La crisi i l'atur també van tenir incidència en el fet poblacional. El saldo migratori positiu enregistrat fins al 1975 comença, a partir d'aquesta data, a invertir la tendència, fet que ha continuat fins a dates recents.

ACTIVITAT POLÍTICA I CIUTADANA A L'ETAPA DEMOCRÀTICA (1977/1983)

Després de les eleccions legislatives del 15 de juny de 1977, s'obriren unes expectatives de canvi que hom pensava que havien d'afavorir les formacions polítiques i socials que més s'havien destacat en els darrers temps d'oposició i lluita unitària. Més en concret, hom esperava un ascens de l'esquerra en el control i la direcció de la vida institu-

cional hospitalenca. Ja la campanya i la participació en les esmentades legislatives van representar una bona estrena en les noves pràctiques democràtiques.

En l'àmbit municipal, l'objectiu raïa en la consecució del poder en les inevitables, però encara imprecises, eleccions municipals. Des de la ciutat, tot i que en una perspectiva extrapolada a l'àmbit genèric de Catalunya, l'oposició política, de clara composició d'esquerrers, pensava que l'altre gran objectiu a cobrir era l'obtenció del govern de la Generalitat, un cop s'hagués superat el restabliment del poder autonòmic.

Aquesta darrera pretensió quedà diluïda amb l'anomenada operació Tarradellas, hàbil jugada del president del govern Adolfo Suárez, que va nomenar el vell polític republicà president de la Generalitat a títol provisional, l'octubre de 1977. Així, doncs, la primera fita, l'ascens al poder local, passà a convertir-se en el principal objectiu de l'oposició. Tàcticament es van dur a terme i s'esperonaren una allau d'accions reivindicatives, especialment a través de les associacions de veïns i dels sindicats. D'altra banda, l'estructura i els me-

FOTO 208: Portada d'una revista del PSUC de l'Hospitalet. El pas de la dictadura a la democràcia, sense ruptura, provocà a la llarga el que s'ha conegut com «el desencant». CEL'H.

Notes

1. Vegeu *Llibertat*, 20 febrer 1931 i 20 de juny 1931.
2. *Gaceta de Madrid*, 17.XII.1925.
3. Sobre Tomás Jiménez, vegeu l'article de MUNTANER P., *Tomás Jiménez Bernabé, un bastón de mando, una ciudad y una avenida*, publicat a *Hospitalet*, núm. 79, 1973.
4. Vegeu entrevista a Francesc Pedra, «*L'Avenç*», maig de 1983.
5. Es pot seguir el procés revolucionari de desembre del 1933 per mitjà de la premsa de Barcelona: *Las Noticias*, *La Humanitat*, *La Publicitat*, *El Día Gráfico*, en les quals hi ha constants referències.
6. Vegeu CAMÓS, J., «L'activitat econòmica a l'Hospitalet (1923-1946)», *L'Avenç*, maig 1983.
7. Vegeu UCELAY-DA CAL, *La Catalunya Populista*, Ed. La Magrana, 1982, p. 29.
8. Vegeu SANTACANA, Carles, «Poder local i canvi socio-econòmic (1936-1939)», *Identitats*, núm. 0, 1987.
9. Vegeu SANTACANA, Carles, «La col·lectivització a l'Hospitalet de Llobregat» dins *Col·lectivitzacions al Baix Llobregat*. Barcelona C.E.B.LL. (D.A.), 1989, pp. 489-580, on estudia l'Agrícola col·lectiva i la indústria tèxtil Albert Germans, així com el nou ordre econòmic que s'impulsà.
10. També Carles Martí Feced passà a ocupar la sotsecretaria de la Conselleria de Finances. Ambdós tingueren una importància cabdal durant el període republicà. Ramon Frontera fou nomenat, el novembre, representant de la Generalitat per afers econòmics, i Carles Martí Feced, conseller de finances de la Generalitat.
11. Per les mateixes dates aparegué també a l'Hospitalet el setmanari *l'Amunt*, portaveu del PSUC local.
12. SOLÉ I SABATÉ, Josep M^a., *La Repressió franquista a Catalunya (1938-1953)*. Edicions 62, Barcelona, 1985.
13. Com a mostra del que significa l'exili, és útil el llibre de memòries d'un militant hospitalenc d'ERC. MORAL I QUEROL, Ramon, *Diari d'un exiliat*. PAM, 1979.
14. AL'H, «Secretaria, 1939».
15. *Op. cit.*, pp. 312 a 315.
16. Les dades són extretes d'edictes publicats al Butlletí Oficial de la Província de Barcelona.
17. FORTUNY, Jaume, *Tornarem a morir*, Ed. Pòrtic, 1984.
18. Vegeu, ARDIT, M., SALES N., i BALCELLS A., *Catalunya sota el franquisme 1939-1975*, a *Història dels PP CC.*, Edhasa, 1980.
19. Informe Secretaria CNS, 27.6.57 Arxiu de Cervera, lligall 3.498.
20. Arxiu de Cervera, lligall 3.498.
21. Vegeu NAVARRO, Ferran, «Els plans de l'Hospitalet», *Quaderns d'Estudi*, núm. 8, novembre 1988.
22. Informe Secretariat CNS, 27.4.57, Arxiu de Cervera, lligall, núm. 3.498.
23. Enregistrament Josep Morera, p. ex.
24. Enregistrament Jaume Josa.
25. CNS (Cervera).
26. CNS (Cervera).
27. Vegeu FANÈS, Fèlix, *La vaga de tramvies de 1951*, Laia, Barcelona, 1957.
28. Informe CNS 27.1.57, Arxiu de Cervera, lligall 3.498.
29. Informe CNS 9.4.58, Arxiu de Cervera, lligall 3.498.
30. *L'Estaca*, núm.13, juliol 1978.
31. BOTEY, J., «Visió de l'Església des de la cultura de carer», *Quaderns de Pastoral*, 1987.
32. «Aspectes socioculturals de l'Hospitalet», *Quaderns d'Estudi*, núm. 4.
33. VILAR, S., «Protagonistas de la España democrática. La oposición a la dictadura. 1939-1969», Éditions Sociales, París, 1968.
34. VILA, J., «La premsa a l'Hospitalet 1955-1980», *Quaderns d'Estudi*, núm. 4.
35. VILLAGRASA, E., «Hospitalet, una ciudad en marcha».
36. *Reflexions i propostes per a una política d'ordenació i protecció de l'agricultura al Baix Llobregat*, Unió de Pagesos, octubre de 1980, i RIBAS, Francesc, «L'agricultura a l'Hospitalet i la seva connotació amb el Baix Llobregat», *Quaderns d'Estudi*, núm. 3, octubre de 1987.
37. Vegeu MOLINERO, C. i YSÀS, P., *L'oposició antifeixista a Catalunya 1939-1950*, La Magrana.
38. Enregistrament Felipe Gómez i Mercè Olivares, abril de 1989.
39. *Boletín de Información Municipal* núm. 68, 4t. trimestre.
40. «Fent camí», núm. 1, 24.7.76, Portaveu de la Marxa.
41. Vegeu fulls volants de l'ADH.
42. Vegeu *L'Estaca*, núm. 13, 6 al 12.7.78, article de GÓMEZ, Conxita, «Jaume Valls bueno como el pan, duro como la piedra».
43. Arxiu de Cervera. Lligall 3489. Conflictes col·lectius.
44. Revista *Arreu*, núm. 35, 21.11.76, p. 14.
45. Entrevista Paco Pareja, maig de 1987.
46. Entrevista Paco Giménez, exsecretari General USO-Catalunya, maig 1989.
47. Composició secretariat:
Secretari General. Jaume Valls; Secretari d'Organització: Santiago Díaz; Secretari de Finances: Dositeo Talavera, Secretària de Formació: Mercè Romans; Secretari de Tècnics i Professionals: Jordi Guillot; Vocals: Vicenç Ventura, Pep Ribas, Antonio Ruiz, Josep Ferrero.
48. Actes, Arxiu Unió Local CCOO de l'Hospitalet.
49. Entrevista, maig 1989.
50. *L'Estaca*, núm. 8, 1 al 7/7/78, pàg. 14.
51. ROSSELLÓ, X, «La Mobilitat obligada a l'Hospitalet segons el padró de 1981», *Quaderns d'Estudi*, núm. 1, març 1987.
52. COMPANYY, E., «Ayuntamiento: mandan los de siempre», *L'Estaca*, núm. 1, p. 13, 19 d'abril de 1978.